

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 26 listopada 2015 roku powód W. D. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) - W. D. wniósł o zasądzenie od pozwanej spółki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. kwoty 239.004,51 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za okres od 20 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, że strony zawarły w dniu 30 lipca 2014 roku umowę sprzedaży nr (...), na podstawie której strona pozwana zobowiązała się do odebrania od powoda 2.000 ton kukurydzy luzem ze zbiorów 2014 roku. Strony ustaliły, że odbiór nastąpi na koszt pozwanej w terminie do dnia 30 listopada 2014 roku, zaś cena została ustalona na kwotę 581 zł netto plus Vat za jedną tonę ziarna. Terminowa realizacja umowy miała bardzo istotne znaczenie dla powoda i z tego względu została do umowy wprowadzona klauzula zobowiązująca pozwanego do zapłaty kary umownej na wypadek braku odebrania kukurydzy w terminie. Z uwagi na brak realizacji przez pozwanego umowy (w zakresie odbioru zboża i zapłaty za nie) powód złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy i naliczył zgodnie z umową karę umowną w wysokości dochodzonej pozwem. Strony zawarły dodatkowo porozumienie przesuujące termin odbioru zboża, który również nie został zachowany. W ocenie powoda jest on uprawniony do naliczenia kary umownej w wysokości 239.004,51 złotych, stanowiącej iloczyn 25% ceny netto (581,00 zł) oraz ilości nieodebranego zboża (1.645,47 ton).

[pozew k-2-7]

Roszczenie pozwu zostało uwzględnione w całości w wydanym w dniu 30 grudnia 2015 r. nakazie zapłaty w postępowaniu upominawczym.

[nakaz k-51]

W sprzeciwie od nakazu pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości ewentualnie o miarkowanie kary umownej. W uzasadnieniu pozwany powołał się na nieistnienie zapisu dotyczącego kary umownej z uwagi na odstąpienie przez powoda od umowy, a ponadto podniósł zarzut braku podstaw do naliczania takiej kary powołując się na złą sytuację finansową pozwanego, która uniemożliwiała zapłatę ceny powodowi. Spowodowało to niezawinione przez pozwanego opóźnienie w odebraniu zboża, natomiast powód w wyniku tego wstrzymał się z wydaniem zboża pozwanemu, uniemożliwiając realizację umowy. Dodatkowo pozwany podniósł zarzut zawyżenia cen rynkowych zboża stanowiących podstawę wyliczenia wysokości kary umownej, a przyjętych w zwartym przez strony porozumieniu. Pozwany podniósł także brak szkody po stronie powoda i rażące wygórowanie kary umownej.

[sprzeciw k-52-58].

Postanowieniem z dnia 26 stycznia 2017 roku Sąd Okręgowy w Ł. (...), X Wydział Gospodarczy (sygn. akt X GC 107/16) zawiesił niniejsze postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt. 4 k.p.c. z uwagi na otwarcie wobec pozwanego postępowania sanacyjnego i wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego zarządcę w postępowaniu sanacyjnym pozwanej spółki (...) Firm Spółkę Akcyjną w P., wyznaczonego postanowieniem z dnia 14 października 2016 roku przez Sąd Rejonowy w K. (...) w sprawie o sygn. akt V GR 11/16.

[postanowienie Sądu Okręgowego w Ł. (...), k-166 187-187v.; postanowienie Sądu Rejonowego w K. (...) z dnia 14 października 2016 roku k-161v-162].

Postanowieniem z dnia 12 maja 2017 Sąd podjął postępowanie w sprawie z udziałem (...) Firm Spółki Akcyjnej w P..

[postanowienie k-179-180].

Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2017 r. Sąd Rejonowy w K. (...) w sprawie V GRs 1/16 zmienił zarządcę (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wyznaczając nowego zarządcę w osobie A. P.

[postanowienie Sądu Rejonowego w K. (...) k-212, postanowienie Sądu Okręgowego w Ł. (...) k-213].

Zarządca masy sanacyjnej spółki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji - A. P. w piśmie datowanym na dzień 18 grudnia 2017 roku podtrzymał w całości stanowisko pozwanej wyrażone w sprzeciwie od nakazu zapłaty.

[pismo Zarządcy k-222].

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód W. D. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowe (...) – W. D., której przedmiot obejmuje m.in. działalność usługowa wspomagająca produkcję roślin.

[bezsporne – wydruk z (...) k-11]

Pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. prowadzi działalność gospodarczą obejmującą swym zakresem głównie sprzedaż hurtową realizowaną na zlecenie.

[bezsporne – wydruk z KRS k- 12-15]

W dniu 25 lipca 2014 roku strony sporu zawarły umowę sprzedaży nr (...) na mocy, której powód zobowiązał się sprzedać pozwanej 2000 ton kukurydzy suchej luzem pochodzącej z Polski, ze zbiorów z 2014 roku za cenę 581 zł netto za tonę powiększoną o podatek Vat. Do zorganizowania transportu pszenicy i pokrycia jego kosztu zobowiązana była strona pozwana jako kupujący, po wcześniejszym ustaleniu harmonogramu dostaw. Termin odbioru przez pozwaną zakupionej pszenicy strony wyznaczyły najpóźniej do dnia 31 grudnia 2014 roku, zaś płatność miała nastąpić w terminie 14 dni od daty odbioru każdej partii towaru, na podstawie prawidłowo wystawionej faktury. W przypadku dostawy przez sprzedającego partii towaru niespełniającego parametrów jakościowych określonych w umowie, kupujący był obowiązany nie później niż w ciągu 2 godzin od dostawy powiadomić o tym sprzedającego drogą mailową lub faksem.

W przypadku nieodebrania w terminie zakontraktowanej partii towaru, kupujący zobowiązany był do zapłaty sprzedającemu kosztów magazynowania towaru za każdy dzień opóźnienia według stawek rynkowych. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania postanowień umowy przez którąkolwiek ze stron umowy, strona ta miała zapłacić drugiej stronie karę umowną w wysokości 25 % wartości netto niezrealizowanej części umowy.

[bezsporne - umowa nr (...) k. 17-17v].

W dniu 25 lipca 2014 roku strony sporu zawarły także umowę sprzedaży nr (...) na mocy, której powód zobowiązał się sprzedać pozwanej 2000 ton kukurydzy suchej luzem pochodzącej z Polski, ze zbiorów z 2014 roku za cenę 581 zł netto za tonę powiększoną o podatek Vat. Do zorganizowania transportu pszenicy i pokrycia jego kosztu zobowiązana była strona pozwana jako kupujący, po wcześniejszym ustaleniu harmonogramu dostaw. Termin odbioru przez pozwaną zakupionej pszenicy strony wyznaczyły najpóźniej do dnia 15 listopada 2014 roku, zaś płatność miała nastąpić w terminie 14 dni od daty odbioru każdej partii towaru, na podstawie prawidłowo wystawionej faktury. W przypadku dostawy przez sprzedającego partii towaru niespełniającego parametrów jakościowych określonych w umowie, kupujący był obowiązany nie później niż w ciągu 2 godzin od dostawy powiadomić o tym sprzedającego drogą mailową lub faksem.

W przypadku nieodebrania w terminie zakontraktowanej partii towaru, kupujący zobowiązany był do zapłaty sprzedającemu kosztów magazynowania towaru za każdy dzień opóźnienia według stawek rynkowych. W razie

niewykonania lub nienależytego wykonania postanowień umowy przez którąkolwiek ze stron umowy, strona ta miała zapłacić drugiej stronie karę umowną w wysokości 25 % wartości netto niezrealizowanej części umowy.

[bezsporne - umowa nr (...) k. 18-18v]

W dniu 30 lipca 2014 roku strony sporu zawarły kolejną umowę sprzedaży nr (...) na mocy, której powód zobowiązał się sprzedać pozwanej 2000 ton kukurydzy suchej luzem pochodzącej z Polski, ze zbiorów z 2014 roku za cenę 581 zł netto za tonę powiększoną o podatek Vat. Do zorganizowania transportu pszenicy i pokrycia jego kosztu zobowiązana była strona pozwana jako kupujący, po wcześniejszym ustaleniu harmonogramu dostaw. Termin odbioru przez pozwaną zakupionej pszenicy strony wyznaczyły najpóźniej do dnia 30 listopada 2014 roku, zaś płatność miała nastąpić w terminie 14 dni od daty odbioru każdej partii towaru, na podstawie prawidłowo wystawionej faktury. W przypadku dostawy przez sprzedającego partii towaru niespełniającego parametrów jakościowych określonych w umowie, kupujący był obowiązany nie później niż w ciągu 2 godzin od dostawy powiadomić o tym sprzedającego drogą mailową lub faksem.

W przypadku nieodebrania w terminie zakontraktowanej partii towaru, kupujący zobowiązany był do zapłaty sprzedającemu kosztów magazynowania towaru za każdy dzień opóźnienia według stawek rynkowych. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania postanowień umowy przez którąkolwiek ze stron umowy, strona ta miała zapłacić drugiej stronie karę umowną w wysokości 25 % wartości netto niezrealizowanej części umowy.

[bezsporne - umowa nr (...) k. 16-16v]

Pismem z dnia 24 października 2014 roku powód poinformował pozwaną, że zakupione przez nią m.in. w oparciu o umowę nr (...), zboże (pszenica i kukurydza) pozostaje do jej dyspozycji w magazynach powoda i oczekuje na terminowy odbiór. Jednocześnie powód podniósł, że pozwana nie uregulowała części należności za odebraną do tej pory pszenicę. Ponadto powód wskazał, że pozwany unika kontaktów z powodem, co utrudnia ustalenie terminów realizacji umowy i wezwał do przedstawienia w ciągu dwóch dni harmonogramu odbioru nieodebranej pszenicy. Wskazał nadto, że w przypadku ewentualnych trudności kupującego z odbiorem zakontraktowanej kukurydzy może usługowo przechować nabytą przez kupującego kukurydzę, po uprzedniej zapłacie przez kupującego za sprzedane ziarno i ustaleniu w odrębnej umowie warunków, zasad i kosztów związanych z magazynowaniem. Powód przypomniał, że terminowa realizacja kontraktu ma dla niego szczególne znaczenie oraz przypomniał, że strony zastrzegły w umowie karę umowną w przypadku nienależytego wykonania umowy.

[pismo z dnia 24.10.2014 r. wraz z potwierdzeniem odbioru k. 19-21v, zeznania świadka K. C. e-protokół z dnia 11 października 2016 r., k-151v, adnotacje 00.10.48]

W oparciu o postanowienia umowy nr (...) pozwana zrealizowała częściowo umowę i dokonała odbioru 354,53 ton kukurydzy z umówionych 2000 ton w okresie od 17 listopada 2014 r. do 28 listopada 2014 r. Za odebrany towar zostały wystawione faktury VAT.

[faktury k-22-29; zestawienie k-30;]

Strona pozwana pozostawała w zwłoce z zapłatą wymagalnych faktur VAT wystawionych tytułem dokonanej sprzedaży towaru, w związku z częściowym wykonaniem umowy kupna - sprzedaży 10/07/2014 oraz umowy kupna - sprzedaży 12/07/2014.

[okoliczność niesporna; zeznania świadka K. C. e-protokół z dnia 11 października 2016 r., k-151v, adnotacje 00.10.48].

Powód pismem z dnia 3 grudnia 2015 roku (doręczonym pozwanej w dniu 5 grudnia 2015 r.) poinformował stronę pozwaną, że w oparciu o art. 552 kodeksu cywilnego

- powstrzymuje się z dostarczeniem pozwanemu towaru w oparciu o umowę kupna - sprzedaży 10/07/2014 z dnia 25 lipca 2014 r. oraz 12/07/2014 z dnia 30 lipca 2014 r. oraz

- wyznacza pozwanemu termin do dnia 10 grudnia 2014 r. do zabezpieczenia zapłaty za nieodebraną kukurydzę poprzez wpłatę kwoty 2.100.957,29 złotych na rachunek bankowy (...) - z zastrzeżeniem prawa odstąpienia od umowy.

Powód podał, że do daty pisma pozwany nie uregulował zapłaty z tytułu:

- faktura VAT (...) z dnia 10 listopada 2014r. w wysokości 29.483,72zł,
- faktura VAT (...) z dnia 13 listopada 2014r. w wysokości 45.737,76zł,
- faktura VAT (...) z dnia 14 listopada 2014r. w wysokości 14.567,99 zł,
- faktura VAT (...) z dnia 15 listopada 2014r. w wysokości 32,247,24zł,
- faktura VAT (...) z dnia 17 listopada 2014r. w wysokości 30,899,03zł,
- faktura VAT (...) z dnia 18 listopada 2014r. w wysokości 30.655,5,01zł,
- faktura VAT (...) z dnia 18 listopada 2014r. w wysokości 30.874,63zł,
- faktura VAT (...) z dnia 20 listopada 2014r. w wysokości 15.178,04zł,
- faktura VAT (...) z dnia 25 listopada 2014 r. w wysokości 15.483,07zł,
- faktura VAT (...) z dnia 26 listopada 2014 r. w wysokości 59.862,32zł,
- faktura VAT (...) z dnia 27 listopada 2014 r. w wysokości 16.453,05zł,
- faktura VAT (...) z dnia 28 listopada 2014 r. w wysokości 16.440,85zł

oraz wezwał do zapłaty tych kwot w terminie 3 dni.

Ponadto, powód przypomniał, że pozwany nie dokonał zapłaty należnych mu kwot z tytułu sprzedaży pszenicy (zaległość wynosi 35.615,16 zł) oraz o prawie do naliczania kar umownych.

[pismo k-31-32, potwierdzenie odbioru k-32v-33]

W kolejnym piśmie z dnia 4 grudnia 2014 r., stanowiącym uzupełnienie pisma z 3 grudnia 2014 r. powód wskazał, że zabezpieczenie zapłaty może nastąpić także w formie wpłaty świadczenia do depozytu sądowego.

[pismo k-34, potwierdzenie odbioru k-34v-35]

W piśmie z dnia 11 grudnia 2014 r. powód złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy kupna - sprzedaży nr 12/07/2014 w części niewykonanej tj. co do nieodebranych 1.645,47 ton kukurydzy wskazując, że pomimo wezwań do wykonania umowy strona pozwana nie odebrała kukurydzy w umownym terminie do dnia 30 listopada 2014 r. ani też nie dokonała zapłaty w ramach zabezpieczenia wykonania umowy. Jednocześnie powód naliczył karę umowną z tytułu niewykonania umowy, stanowiącą 25% wartości netto niezrealizowanego kontraktu tj. kwoty 239.004,51 złotych (25%x [1.645,47 ton x 581,00 zł]) i wezwał do zapłaty tej kwoty w terminie 7 dni od doręczenia wezwania. Powód wystawił notę księgową nr (...) na kwotę 239.004,51 złotych i załączył ją do pisma.

[oświadczenie o odstąpieniu k-36-36v; nota k-37]

Oświadczenie wraz z wezwaniem do zapłaty kary umownej zostało odebrane przez pozwanego w dniu 12 grudnia 2014 r.

[potwierdzenie odbioru k-37v-38]

W piśmie z dnia 16 stycznia 2015 roku pozwana odmówiła zapłaty kary umownej, odsyłając otrzymaną od powoda notę księgową.

[pismo z dnia 16 stycznia 2015 r. wraz k-60]

W piśmie otrzymanym przez powoda na pocztę elektroniczną w dniu 6 lutego 2015 roku, prezes pozwanej spółki (...) oświadczył, że zaległą kwotę 300.000,00 złotych zapłaci w lutym 2015 r., zaś rekompensatę z tytułu kar umownych z wszystkich tytułów w łącznej wysokości 200.000 zł spłaci w marcu 2015 roku, wskazując przy tym, że opóźnienia są spowodowane sytuacją na rynku i problemami dłużników pozwanej spółki.

[wydruk e-mail wraz z załączonym pismem k. 41-41v]

W dniu 5 marca 2015 roku strony sporu zawarły pisemne porozumienie, w którym ustaliły, że pozwana dokona zakupu od powoda 4.500 ton kukurydzy paszowej luzem w cenie 620 zł za tonę, ze zbiorów z 2014 r. (§ 1 ust. 1). Towar miał być odbierany partiami w ilościach łącznie 250 ton na daną partię, transportem zorganizowanym przez pozwaną i na jej koszt z magazynów powoda w miejscowości P.. Warunkiem odebrania i wydania kolejnej partii towaru (kolejnych 250 ton) była zapłata za odebrane uprzednio 250 ton. W przypadku braku płatności powód uprawniony był do wstrzymania się z wydaniem kolejnych partii, do czasu uregulowania należności za odebrany towar (§ 1 ust.2). Należności miały być płatne na podstawie faktur Vat wystawianych przez powoda po odbiorze przez pozwaną każdej partii kukurydzy z terminem zapłaty 7 dni (§1 ust.3). Całość towaru miała zostać odebrana przez pozwaną do dnia 31 maja 2015 roku. Jednocześnie strony wskazały, że w przypadku nieodebrania towaru i zapłaty za niego przez pozwaną, porozumienie uznaje się za niezrealizowane i przestaje ono wiązać obie strony, a powód nie będzie wówczas zobowiązany do wydania nieodebranych partii towaru. Strony doprecyzowały przy tym, że w przypadku braku realizacji porozumienia przez pozwaną przez okres dłuższy niż 7 dni, powód będzie uprawniony do wyznaczenia pozwanej dodatkowego 7 dniowego terminu do dalszej realizacji porozumienia, z zastrzeżeniem, że po jego bezskutecznym upływie, porozumienie przestaje wiązać obie strony. (§1 ust. 4). W ust. 5 § 1 porozumienia powód oświadczył, że w związku z zawarciem porozumienia zrzecnie się dochodzenia w stosunku do pozwanej kar umownych m.in. wynikających z umów nr (...)// (...), 12/07/2014. W ust. 7 § 1 wskazano, że zrzeczenie się przez powoda z kar umownych nastąpi na piśmie w terminie do dnia 15 czerwca 2015 roku, lecz tylko wtedy gdy pozwana wywiąże się z obowiązków wynikających z porozumienia. W § 2 porozumienia ponownie zastrzeżono, że w przypadku niewywiązania się przez pozwaną z postanowień zawartego porozumienia do dnia 31 maja 2015 roku, w szczególności poprzez odbiór i zapłatę całego umówionego towaru (4.500 ton kukurydzy), porozumienie przestaje wiązać obie strony, w szczególności powód nie będzie zobowiązany do złożenia oświadczenia o zrzeczeniu się w stosunku do pozwanej dochodzenia kar umownych i roszczeń tych nie utraci.

[porozumienie k. 140-141v.; zeznania świadka K. C. e-protokół z dnia 11 października 2016 r., k-151v, adnotacje 00.10.48; zeznania powoda e- protokół z dnia 10 kwietnia 2018 r., k-241, adnotacje 00.24.22-00.29.37]

Ustalona w porozumieniu wyższa cena zakupu kukurydzy miała rekompensować straty powoda. Była to cena o 20-40 złotych wyższa niż cena rynkowa w tym czasie, co stanowiło około 8-10% ceny rynkowej.

[zeznania świadka M. K. (1) e-protokół z dnia 10 kwietnia 2018 r., k-241, adnotacje 00.04.28-00.14.31; zeznania powoda e-protokół z dnia 10 kwietnia 2018 r., k-241, adnotacje 00.29.37]

Termin końcowy został w porozumieniu ustalony na koniec maja 2015 r. z uwagi na to, że w tej dacie powód miał spłacić kredyt skupowy. Powód utracił wiarygodność kredytową i miał problemy ze sfinansowaniem dalszego skupu.

[zeznania powoda e-protokół z dnia 10 kwietnia 2018 r., k-241, adnotacje 00.29.37]

Strona pozwana nie wywiązała się z zawartego porozumienia w całości, nie dokonała odbioru ziarna w uzgodnionym terminie tj. do dnia 31 maja 2015 r. Pozwana do dnia 5 maja 2015 r. dokonała odbioru jedynie 182,1 ton kukurydzy z umówionych 4.500 ton ziarna kukurydzy. Pismem z dnia 5 maja 2015 r. powód wezwał pozwanego do wykonania zawartego porozumienia w terminie 7 dni pod rygorem przyjęcia, że przestaje ono wiązać. W piśmie powód wskazał, iż pomimo ustaleń dotyczących sukcesywnego odbioru kukurydzy odbiory te nie następują a pozwany pozostaje w opóźnieniu w zapłacie ceny za odebrany towar.

[pismo k-43, wydruk e-mail k-44; zeznania świadka M. K. (1) e-protokół z dnia 10 kwietnia 2018 r., k-241, adnotacje 00.04.28-00.14.31]

Strony, mimo niewywiązania się przez pozwaną z warunków zawartego w dniu 5 marca 2015 roku porozumienia, pozostawały w stałej współpracy handlowej i realizowały inne umowy handlowe m.in. na zakup kukurydzy, pszenżyta. Zakupy kukurydzy miały miejsce w okresie lipiec-sierpień 2015 r., w cenach po 620,00 złotych netto za tonę kukurydzy. Łącznie w okresie od 16 marca 2015 r. do 12 sierpnia 2015 r. pozwany zakupił u powoda 3.696,47 ton kukurydzy. W ramach realizacji porozumienia pozwany dokonał odbioru jedynie ok. 700 ton kukurydzy.

[umowy k-63-67; zestawienie transakcji k-68-69; zeznania świadka K. C. e-protokół z dnia 11 października 2016 r., k-151v, adnotacje 00.10.48; zeznania powoda e-protokół z dnia 10 kwietnia 2018 r., k-241, adnotacje 00.34.55]

Średnie ceny sprzedaży pszenicy paszowej w okresie, kiedy były wykonywane umowy kupna - sprzedaży nr (...), (...), (...) oraz (...), były równe bądź wyższe od cen uzgodnionych przez strony. Z informacji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi wynika, że w okresie tygodniowym od dnia 26 lipca 2015 r. do dnia 2 sierpnia 2015 r. ceny pszenicy paszowej przedsiębiorstw skupujących zboża wynosiły 711-568 zł netto/tonę, przy czym średnia miesięczna cena netto w lipcu 2015 roku wyniosła 692 zł/tonę. W okresie tygodniowym od dnia 3 sierpnia 2015 r. do dnia 9 sierpnia 2015 r. ceny przedsiębiorstw skupujących wynosiły 658-631 zł netto/tonę, przy czym średnia miesięczna cena netto pszenicy w sierpniu 2015 r. wyniosła 644 zł netto/tonę. Z kolei cena kukurydzy paszowej wynosiła średnio 615,00 złotych za tonę w lipcu 2015 r. oraz średnio 668,00 złotych za tonę w sierpniu 2015 r. Podwyższona do 620,00 złotych cena za tonę w marcu 2015 r. wydawała się powodowi atrakcyjna, jednakże późniejszy wzrost cen spowodował, że była to cena odpowiadająca cenom rynkowym.

[okoliczność przyznana, zestawienia k-92-119v; zeznania powoda e-protokół z dnia 10 kwietnia 2018 r., k-241, adnotacje 00.29.37].

Z uwagi na brak odbiorów kukurydzy przez pozwanego powód zmuszony był w pewnym okresie czasu do magazynowania skupowanej kukurydzy także na placu zewnętrznym. Część kukurydzy ze zbiorów z 2014 r. uległa zepsuciu i powód musiał ją zutylizować w ilości 1300 ton. Terminowy odbiór zbóż i zapłata ze nie był bardzo istotny dla powoda zarówno z uwagi na problemy magazynowe, jak i z uwagi na zachowanie płynności finansowej i wywiązywanie się z własnych umów zawartych z dostawcami zbóż.

[fotografie k-120-127; umowa o utylizację k-128, faktury za utylizację k-129-131; zeznania świadka K. C. e-protokół z dnia 11 października 2016 r., k-151v, adnotacje 00.10.48-00.23.25; zeznania świadka zeznania R. D. e-protokół z dnia 11 października 2016 r., k-152, adnotacje 00.32.16; zeznania powoda e-protokół z dnia 10 kwietnia 2018 r., k-241, adnotacje 00.17.54- 00.24.22]

W obrocie produktami zbożowymi zastrzegane są kary umowne od 10% do 30% wartości netto. Umowy zawarte pomiędzy stronami w 2015 r. także przewidywały akry umowne w wysokości 25%.

[umowy k-132-141v]

Pozwany utracił płynność finansową pod koniec 2014 r., zostały zamknięte linie kredytowe i to było przyczyną braku odbiorów kukurydzy.

[zeznania świadka zeznania E. P. (1) e-protokół z dnia 11 października 2016 r., k-152v, adnotacje 00.53.33; zeznania świadka M. K. (1) e-protokół z dnia 10 kwietnia 2018 r., k-241, adnotacje 00.04.28-00.14.31]

Sąd dokonał powyższych ustaleń, jako istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, na podstawie przedstawionych przez strony dokumentów, których prawdziwość

i wiarygodność nie budziła żadnych zastrzeżeń, jak również na podstawie zeznań świadków R. D. i K. C. oraz częściowo zeznań E. P. (1), M. K. (2) i przesłuchania powoda, którym także nie można było odmówić waloru wiarygodności. Zeznania świadków R. D. i K. C. oraz powoda wzajemnie ze sobą korespondowały, a ich treść znalazła odzwierciedlenie m.in. w załączonych do akt dokumentach. W szczególności chodzi o te ich fragmenty w których wymienieni wskazywali zaprzestania przez pozwaną odbioru od powoda pszenicy będącej przedmiotem umowy z 30 lipca 2014 r., oraz niewywiązania się z zawartego w dniu 5 marca 2015 roku porozumienia między spornymi stronami postępowania.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy należy podnieść, że istotne dla sprawy okoliczności faktyczne wynikały ze złożonych przez stronę powodową dokumentów prywatnych i urzędowych (orzeczenia sądowe wydane w postępowaniu nakazowym), a ponadto dokumenty te nie zostały w żaden sposób zakwestionowane przez stronę pozwaną.

Na podstawie art. 230 kpc w zw. z art. 210 kpc Sąd uznał za przyznane okoliczności wynikające ze złożonych przez stronę powodową wydruków cen zbóż ze stron Ministerstwa Rolnictwa i sporządzonych w na ich podstawie opracowań średnich cen kukurydzy i pszenicy w okresie II i III kwartału 2015 r.

Sąd uznał za niewiarygodne zeznania świadka E. P. (1) – pracownika pozwanej spółki jakoby pozwana kupowała od powoda kukurydzę, pszenicę i pszenżyto w cenach wyższych od cen rynkowych o 80-90 złotych za tonę. Gołosłowne twierdzenia w tym zakresie nie zostały poparte żadnymi wiarygodnymi dowodami. W szczególności dowodem takim nie jest wydruk notowań cen pszenicy, który nie stanowi nawet dokumentu w rozumieniu art. 243¹ k.p.c., art. 244 i 245 k.p.c. Pozwana nie przedstawiła żadnego dowodu popierającego twierdzenie, że dokonała nadpłaty w stosunku do cen rynkowych, co miało rzekomo skutkować zrzeczeniem się przez powoda dochodzenia kar umownych. W tym kontekście Sąd dał wiarę zeznaniom świadka M. K. co do wyższej ceny o około 20 złotych, bowiem pokrywa się to również z zeznaniami powoda oraz cenami wynikającymi z zestawień Ministerstwa Rolnictwa. Nie zmienia to jednak faktu, że cena ta była wyższa od rynkowej tylko przez pewien czas, bowiem w okresie późniejszym (lipiec - sierpień ceny rynkowe przekraczały ustaloną w porozumieniu cenę zakupu).

Nie bez znaczenia dla oceny zachowania się pozwanej był też fakt braku zapłaty za dostarczone już zboże. Świadczy to chociażby o nienajlepszej kondycji finansowej spółki, która domagała się zgody powoda na zapłatę ratalną za odebrany towar (pismo e-mail z 6 lutego 2015 r.), a tym samym o braku środków na zapłatę za dostawy kukurydzy dokonane przez powoda w okresie ustalonym umową - do 30 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 294 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne z dniem otwarcia postępowania sanacyjnego mienie służące prowadzeniu przedsiębiorstwa oraz mienie należące do dłużnika stają się masą sanacyjną. Postępowania sądowe, administracyjne, sądownoadministracyjne i przed sądami polubownymi dotyczące masy sanacyjnej mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez zarządcę albo przeciwko niemu. Postępowania te zarządca prowadzi w imieniu własnym na rzecz dłużnika (art. 311 ust. 1). Zarządca jest powoływany przez sąd w postanowieniu o otwarciu postępowania sanacyjnego (art. 51) i w sprawach dotyczących masy sanacyjnej dokonuje czynności w imieniu własnym na rachunek dłużnika (art. 53. ust. 1). Powyższe przesądza zatem o legitymacji czynnej wyznaczonego dla (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Zarządcy.

Zgodnie zaś z art. 535 § 1 k.c. przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę. Głównym obowiązkiem kupującego wobec sprzedawcy jest obowiązek zapłaty ceny. Naruszenie tego obowiązku musi być traktowane jako

niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania dłużnika w umowie wzajemnej. Istotnym obowiązkiem kupującego jest obowiązek odbioru rzeczy będących przedmiotem sprzedaży. Wykonanie tego obowiązku polega na objęciu rzeczy we władanie, w sposób odpowiadający właściwościom przedmiotu i postanowieniom umowy. W przypadku gdy kupujący uchybia temu obowiązkowi, znajdują wobec kupującego zastosowanie przepisy o zwłoce wierzyciela, a w pewnych sytuacjach i zwłoce dłużnika. (Z. Gawlik Kodeks cywilny komentarz Tom III zobowiązania – część szczególna, pod red. A Kidyba, Lex, 2014).

Na gruncie niniejszej sprawy bezspornym pomiędzy stronami był zarówno sam fakt zawarcia przez strony umowy nr (...), jak również braku jej częściowego wykonania przez pozwaną. Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że spośród sprzedanych przez powoda pozwanej na mocy wskazanej umowy (...).000 ton kukurydzy, pozwana w listopadzie 2014 r. odebrała jedynie 354,53 tony a więc nawet nie 20% zakupionej w oparciu o tę umowę partii. Podobnie w wykonaniu zawartego w dniu 5 marca 2015 r. porozumienia pozwana odebrała z 4.500,00 ton jedynie około 700 ton w terminie ustalonym w porozumieniu.

Stosownie do dyspozycji przepisu art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swojego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Granice swobody umów odnoszą się nie tylko do treści umowy, ale również do celu stosunku prawnego ukształtowanego przez strony. Zasada swobody umów musi być więc w każdym przypadku poszanowana, a jej obowiązywanie może zostać wyłączone jedynie w sytuacjach niewątpliwego stwierdzenia okoliczności takich, jak naruszenie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, naruszenie właściwości stosunku prawnego, naruszenie zasad współzycia społecznego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 kwietnia 2015 roku, sygn. akt III AUa 627/14 Lex). Przez działanie wbrew dobrym obyczajom - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - należy rozumieć wprowadzanie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron tego stosunku (wyrok SN z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, Lex). Treść poszczególnych fragmentów umowy była dla stron zrozumiała i strona pozwana nie kwestionowała innego rozumienia postanowień umowy, niż wynika to z jej literalnego brzmienia. Jak słusznie wskazał przy tym Sąd Najwyższy „Zawarte w art. 65 k.c. reguły interpretacyjne wyrażają dwie respektowane w orzecznictwie oraz doktrynie doniosłe w prawie cywilnym wartości a mianowicie z jednej strony wolę (intencję) osoby dokonującej czynności prawnej, z drugiej natomiast zaufanie, jakie budzi złożone oświadczenie woli u innych osób. W wypadku, gdy oświadczenie woli zostało ujęte w formie pisemnej, czyli wyrażone w dokumencie, to sens tych oświadczeń ustala się przyjmując za podstawę wykładni przede wszystkim tekst dokumentu. Przy jego interpretacji podstawowa rola przypada językowym regułom znaczeniowym.” (wyrok SN z dnia 4 października 2006 r., II CSK 117/06, LEX nr 332959). Z kolei badanie zgodnego zamiaru stron w myśl art. 65 § 2 k.c. ma miejsce jedynie wtedy, gdy jakieś postanowienia umowy są niejasne i budzą wątpliwości interpretacyjne co do zamiaru stron zawierających umowę. W przedmiotowej sprawie natomiast treść umowy co do prawa naliczenia kary umownej i jej wysokości jak i sposobu wyliczenia dodatkowych ilości paszy sformułowana jest w sposób jasny, a zatem pomiędzy stronami nie było rozbieżności co do rozumienia tej treści. Strona pozwana podpisując umowę nie miała zastrzeżeń co do jej treści i nie działała pod przymusem zwłaszcza, że nie była to pierwsza umowa. Miała zatem w pełni możliwość nie zawierania kontraktu, jeśli uważała go za krzywdzący.

Zastrzeżenie zatem kary umownej w zawartej pomiędzy stronami umowie było znane stronie pozwanej i powinna brać pod uwagę możliwość skorzystania z tego zastrzeżenia przez powoda w sytuacji braku wykonania umowy (odebrania towaru).

Stosownie do treści przepisu art. 471 k.c. dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie zaś z art. 483 § 1 k.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Dłużnik nie może bez zgody wierzyciela zwolnić się ze zobowiązania przez zapłatę kary umownej (§ 2). W razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody. Żądanie

odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary nie jest dopuszczalne, chyba, że strony inaczej postanowiły. (art. 484 § 1 k.c.). Jeżeli zaś zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana (§ 2).

Zastrzeżenie w umowie kar umownych sprawia, że w każdym wypadku nienależytego wykonania lub niewykonania zobowiązania bez znaczenia dla powstania obowiązku ich zapłaty są przyczyny, które spowodowały naruszenie obowiązków ciążących na dłużniku stosownie do treści zobowiązania (Z. Gawlik Kodeks cywilny komentarz Tom III zobowiązania – część szczególna. pod red. A Kidyba, Lex, 2014). Wierzyciel dla realizacji przysługującego mu roszczenia o zapłatę kary umownej musi wykazać istnienie i treść zobowiązania łączącego go z dłużnikiem, a także fakt niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lipca 2005 roku, sygn. akt V CK 869/04, Lex 150649). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy we wcześniejszym wyroku z dnia 27 czerwca 2000 roku, (sygn. akt I CKN 791/98), w którym stwierdził, że jeżeli strony w umowie zastrzegły kary umowne w każdym wypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy są przyczyny, które spowodowały niedotrzymanie przez dłużnika terminu wykonania zobowiązania. W uzasadnieniu powołanego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że roszczenie o zapłatę kary umownej powstaje wówczas, gdy dłużnik nie wykonał lub nienależycie wykonał swoje zobowiązanie, a więc gdy powstaje po jego stronie odpowiedzialność kontraktowa (art. 471 i nast. k.c.). Odwołując się do treści art. 471 k.c. oraz uwzględniając art. 6 k.c. należy stwierdzić, że przy odpowiedzialności kontraktowej ciężar dowodu rozkłada się następująco: wierzyciel ma wykazać istnienie stosunku zobowiązaniowego oraz jego treść, fakt niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, jak również poniesioną szkodę. Nie musi natomiast udowodniać, że wykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania nastąpiło na skutek okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność (a więc przede wszystkim winy dłużnika). W art. 471 k.c. zawarte jest, bowiem domniemanie, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania nastąpiło na skutek okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność. Tym samym na dłużnika przerzucony został obowiązek wykazania, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania nastąpiło na skutek okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Z reguły oznacza to konieczność wykazania, że taka sytuacja wystąpiła, jako skutek zdarzeń niezawinionych przez dłużnika.

Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 6 listopada 2003 roku, mającej moc zasady prawnej, wydanej w sprawie o sygn. akt III CZP 61/03, zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty nawet w razie wykazania, że wierzyciel nie poniósł szkody. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z 8 sierpnia 2008 roku (sygn. akt V CSK 85/08) z punktu widzenia wierzyciela samo niewykonanie zobowiązania jest szkodą a umówiona kara służy w sposób ogólny jej naprawieniu, co w gospodarce opartej na swobodzie umów oznacza funkcję stymulacyjną skłaniającą do wykonywania zobowiązań zgodnie z ich treścią. Kara umowna jest bowiem dodatkowym zastrzeżeniem umownym, wprowadzanym do umowy w ramach swobody kontraktowania, mającym na celu wzmocnienie skuteczności więzi powstałej między stronami w wyniku zawartej przez nie umowy i służy realnemu wykonaniu zobowiązań. Skłania ona tym samym stronę zobowiązaną, może nawet silniej niż jakiegokolwiek inne środki, do ścisłego wypełnienia zobowiązania. Dłużnik, godząc się na karę umowną, bierze tym samym na siebie gwarancję jego wykonania. Treścią zastrzeżenia kary umownej jest zobowiązanie się dłużnika do zapłaty wierzycielowi określonej kwoty pieniężnej w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Zapłata kary umownej stanowi niejako automatyczną sankcję przysługującą wierzycielowi w stosunku do dłużnika w wypadku niewykonania przez niego lub nienależytego wykonania zobowiązania z przyczyn, za które dłużnik odpowiada. (Z. Gawlik Kodeks cywilny komentarz Tom III zobowiązania – część szczególna. pod red. A Kidyba, Lex, 2014).

Najistotniejszą funkcję, jaką pełni kara umowna, jest funkcja kompensacyjna. Kara umowna jest surogatem odszkodowania za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania niepieniężnego (wyr. SA w Białymstoku z dnia 28 lipca 2005 roku, I ACa 368/05, OSAB 2005, nr 3, poz. 3). Ma na celu naprawienie szkody poniesionej przez wierzyciela na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (wyr. SN z dnia 17 czerwca 2003 roku, III CKN 122/01, LEX nr 141400). Granice dopuszczalnego kształtowania obowiązku zapłaty kary umownej wyznaczają – poza art. 483 kc – także przepisy o charakterze imperatywnym. Ocena skuteczności postanowienia umownego

kreującego obowiązek zapłaty kary umownej podlega zatem kontroli w kontekście ograniczeń swobody umów (art. 353¹ kc), obejścia prawa, jak też ewentualnej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 1 i 2 kc) – wyrok SN z dnia 11 stycznia 2008 r., V CSK 362/07, LEX nr 515710; zob. także P. D. (w:) (...)..., s. 958).

Zgodnie z art. 476 k.c., dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Nie dotyczy to wypadku, gdy opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zwłoka dłużnika polega na tym, iż niedotrzymanie terminu spełnienia świadczenia następuje na skutek okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność, w szczególności np. za winę własną lub za działania osób, którym powierzył on wykonanie zobowiązania. Z uwagi na powyższe, w sytuacji gdy w umowie wprowadzona jest instytucja zwłoki, przyjmuje się domniemanie prawne, iż niewykonanie zobowiązania w terminie nastąpiło z przyczyn, za które dłużnik odpowiada. W typowej sytuacji wierzyciel więc podnosi przekroczenie terminu w wykonaniu przedmiotu umowy, natomiast na dłużniku spoczywa obowiązek wykazania (ciężar dowodu), że za te okoliczności powodujące zwłokę nie odpowiada (może wykazywać np. że nie ponosi winy, że nie ponosi winy w wyborze osób przy pomocy których wykonywa zobowiązanie, że zwłoka jest następstwem działania siły wyższej itp.). Zgodnie z orzeczeniem, zakres odpowiedzialności z tytułu kary umownej pokrywa się w pełni z zakresem ogólnej odpowiedzialności kontraktowej dłużnika zgodnie z art. 471 k.c. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 września 2010 roku, V ACa 267/2010, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach i Sądów Okręgowych (...) poz. 5 str. 28).

W realiach niniejszej sprawy nie zachodzą żadne podstawy do uznania braku zasadności czy też ważności zastrzeżonych w umowie i naliczonych kar umownych. Strona pozwana nie kwestionowała braku wykonania umowy w przeważającej części, zaś okoliczność, iż przyczyną tego niewykonania była zła sytuacja finansowa pozwanego jest dla wiążącego strony stosunku prawnego indyferentna prawnie. Nie ma także żadnego znaczenia okoliczność, czy pozwana kwestionowała czy uznawała naliczone kary umowne. Na marginesie jedynie dodać można, że zarówno z treści pisma z dnia 6 lutego 2015 r. podpisanego przez prezesa zarządu pozwanej (wydruk e-mail) jak i z treści podpisanego przez strony porozumienia z dnia 5 marca 2015 r. wynika w sposób jasny, że miała świadomość zasadności tych kar, a podjęte działania zmierzały do zmniejszenia ich wysokości. Również jedynie na marginesie wskazać należy, że odstąpienie od umowy (w całości czy też w części) nie powoduje wygaśnięcia roszczenia o zapłatę akry umownej zastrzeżonej na wypadek niewykonania umowy.

Strona pozwana podnosiła także zarzut dokonania wręcz nadpłaty z uwagi na poczynione u powoda zakupy zbóż w 2015 r. w cenach przekraczających ceny rynkowe. Okoliczności tej jednakże pozwany po pierwsze nie udowodnił, bowiem dowodem takim nie może być złożony wydruk cen z jednego przedsiębiorstwa (a powód skutecznie przeciwstawił tym twierdzeniom zestawienia średnich cen skupu pochodzące ze stron Ministerstwa Rolnictwa, których prawdziwości pozwany nie zaprzeczył i nie zakwestionował) ani też zeznania świadków - pracowników pozwanego - także sprzeczne w swojej treści, gdyż E. P. wskazywała na różnice 60-90 złotych na tonie, zaś M. K. 20-40 złotych na tonie. Po drugie strony w porozumieniu wyraźnie określiły skutki jego niedochowania (aktualizacja roszczenia powoda o kary umowne i odszkodowanie). Po trzecie wreszcie pamiętać należy, że w ramach realizacji porozumienia pozwany odebrał około 700 ton kukurydzy, natomiast pozostałe zakupy na które się powołuje stanowiły wykonanie kolejnych umów, których cenę mógł negocjować bądź nie zawierać tych umów, abstrahując już od wykazanej przez powoda adekwatności tej ceny do średnich cen rynkowych z okresu lipiec-sierpień 2015 r.

Nie zasługuje także na uwzględnienie zarzut strony pozwanej dotyczący braku możliwości odbioru kukurydzy z uwagi na wstrzymanie się powoda z wydaniem towaru w wyniku braku zapłaty. Strona pozwana nie realizowała swojego obowiązku w zakresie odbioru terminowego towaru, ale również nie zrealizowała go w zakresie zapłaty ceny za towar już odebrany. Trudno zatem stawiać powodowi zarzuty związane z wstrzymaniem się z wydawaniem dalszych partii towaru w sytuacji, gdy pozwany nie dokonywał płatności (także z innych zawartych z powodem umów). Niezależnie jednak od tego pamiętać trzeba, że powód wstrzymał się z wydawaniem towaru już po upływie umownego terminu odbioru całości kontraktu. Okoliczność ta nie ma zatem żadnego znaczenia dla oceny zasadności naliczenia kary umownej.

Zgodnie jednakże z treścią art. 484 § 2 k.c. jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej, to samo dotyczy wypadku gdy kara umowna jest rażąco wygórowana. W świetle powołanego przepisu sąd jest uprawniony do miarkowania kary umownej, przy czym przepis ten ma charakter normy bezwzględnie obowiązującej i w związku z tym strony nie mogą wyłączyć w umowie możliwości zmniejszenia kary umownej. Przesłankami miarkowania są znaczne wykonanie zobowiązania przez dłużnika oraz rażące wygórowanie kary umownej. Obie przesłanki miarkowania są równorzędne i rozłączne. Jeżeli przesłanki te wystąpią równocześnie, zmniejszenie kary umownej winno uwzględniać obie przyczyny redukcji, co w konsekwencji najczęściej zwiększy obniżenie kary umownej (J. J., K. umowna..., s. 323). Miarkowanie kary umownej ma przeciwdziałać dużym dysproporcjom między wysokością zastrzeżonej kary a godnym ochrony interesem wierzyciela. Kara umowna, podobnie jak odszkodowanie, którego jest surogatem, nie może prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia uprawnionego (wyrok SA w Katowicach z dnia 17 grudnia 2008 r., V ACa 483/08, LEX nr 491137, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach i Sądów Okręgowych 2009, nr 1, poz. 5, s. 27).

Instytucja kary umownej należy do tzw. praw sędziowskich, stąd też do sądu należy wybór kryteriów, na podstawie których poddaje on kontroli wysokość kary umownej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 15 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACA 655/12). Podkreślenia wymaga, że w omawianej regulacji nie wskazano stanów faktycznych co do przesłanek uzasadniających miarkowanie kary umownej, pozostawiając ich ustalenie uznaniu sędziowskiemu uwzględniającemu okoliczności konkretnej sprawy. Takie rozwiązanie zapewnia możliwość elastycznego stosowania miarkowania kary umownej. Ustawodawca, posługując się w art. 484 § 2 k.c. abstrakcyjnym i niedookreślonym pojęciem rażąco wygórowanej kary umownej oraz nie wskazując jednoznacznie kryteriów, które rozstrzygałyby o nadmiernej wysokości kary umownej i nie podając również hierarchii takich kryteriów, chciał w ten sposób zapewnić możliwość elastycznego stosowania instytucji miarkowania kary umownej, opierającej się w dużym stopniu na uznaniu sędziowskim, uwzględniającym konkretne okoliczności sprawy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 sierpnia 2013 r., sygn. akt I ACA 368/13). Ocenę czy kara w danym przypadku jest rażąco wygórowana w rozumieniu art. 484 § 2 k.c. należy dokonać w kontekście całokształtu okoliczności sprawy, a zatem uwzględniając przedmiot umowy, okoliczności, na jakie kara umowna została zastrzeżona, cel tej kary, sposób jej ukształtowania, okoliczności, w jakich doszło do sytuacji uzasadniającej naliczenia kary, wagę i zakres nienależytego wykonania umowy, stopień winy, charakter negatywnych skutków dla drugiej strony, stosunek między wysokością kary umownej, a wartością zobowiązania, relację między wysokością kary umownej i wartością robót ustaloną w umowie, w której kara umowna została zastrzeżona, stosunek kary umownej do odszkodowania, które należałoby się wierzycielowi na zasadach ogólnych, okres opóźnienia w terminowym wykonaniu umowy do czasu jej trwania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2013 r., sygn. akt IV CSK 644/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 1997 r., sygn. akt II CKN 271/97, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1980 r., sygn. akt I CR 229/80, OSNC 1980/12/243).

Jeżeli przesłanki te wystąpią równocześnie, zmniejszenie kary umownej winno uwzględniać obie przyczyny redukcji, co w konsekwencji najczęściej zwiększy obniżenie kary umownej (J. J., K. umowna..., s. 323). Miarkowanie kary umownej ma przeciwdziałać dużym dysproporcjom między wysokością zastrzeżonej kary a godnym ochrony interesem wierzyciela. Kara umowna, podobnie jak odszkodowanie, którego jest surogatem, nie może prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia uprawnionego (wyrok SA w Katowicach z dnia 17 grudnia 2008 r., V ACa 483/08, LEX nr 491137, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach i Sądów Okręgowych 2009, nr 1, poz. 5, s. 27).

Za zasadne należy przy tym uznać stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 19 kwietnia 2006 r. (V CSK 34/06, LEX nr 195426) zgodnie z którym, możliwość miarkowania wysokości kary umownej na podstawie art. 484 § 2 k.c. nie jest wyłączona w stosunkach między podmiotami gospodarczymi, w ramach prowadzonej przez nie działalności. Z kolei ocena, czy kara jest w konkretnych okolicznościach rażąco wygórowana może uwzględniać szereg okoliczności, w tym także relację między wysokością kary umownej i wartością robót ustaloną w umowie, w której kara umowna została zastrzeżona. Dokonując oceny wysokości kary umownej sąd może brać również pod rozwagę takie elementy jak zakres i czas trwania naruszenia przez dłużnika powinności kontraktowych, wagę naruszonych postanowień kontraktowych, zagrożenie dalszymi naruszeniami powinności kontraktowych, zgodny zamiar stron w

zakresie ustalenia celu zastrzeżenia kary w określonej wysokości (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 sierpnia 2014 r., I ACa 351/14, Lex).

Wystarczy wystąpienie jednej z nich, aby dłużnik mógł żądać redukcji kary umownej. W przypadku zgłoszenia wniosku o miarkowanie kary umownej na dłużniku spoczywa ciężar udowodnienia występowania jednej lub obu przesłanek redukcji kary (art. 6 k.c.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy uznać należało, że w niniejszej sprawie jednakże nie występuje żadna z przesłanek miarkowania określonych w art. 484 § 2 k.c.

Po pierwsze nie można uznać, że kara ta jest rażąco wygórowana, bowiem kształtuje się na poziomie 20%-30% wartości kontraktu (a więc w zasadzie w wysokości standardowo przyjmowanej w umowach tego rodzaju), a pozwany nie miał żadnych zastrzeżeń co do jej wysokości w żadnej z umów, czy też przy podpisywaniu porozumienia. Po drugie umowa nie została wykonana w ponad 80% (a zatem brak podstaw do uwzględnienia drugiej z przesłanek miarkowania). Kary umowne ponadto były zastrzeżone na rzecz każdej ze stron, a więc zabezpieczały interesy obu stron.

Niezależnie od tego pamiętać także należy, że kara umowna ma pełnić funkcję kompensacyjną. W okolicznościach niniejszej sprawy niewykonanie umowy wiązało się dla powoda z dodatkowymi konsekwencjami nie tylko braku możliwości sprzedaży zamówionego towaru, ale przełożyło się na negatywne relacje z kontrahentami powoda i bankiem, który udzielał kredytu na zakup od rolników zbóż i przełożyło się na możliwość uzyskania kolejnego kredytu. Powód poniósł też straty wizerunkowe stracił na wiarygodności finansowej w oczach kontrahentów, którym nie zapłacił w terminie za dostarczone zboże i kukurydzę, a także musiał zrezygnować z dalszych zaplanowanych zakupów. Istotną dla oceny możliwości stosowania miarkowania okolicznością jest także kwestia poniesionej przez powoda szkody w wyniku zepsucia się części już zakupionego od rolników towaru w wyniku jego składowania na placu zewnętrznym i braku możliwości poddania procesowi suszenia. Przyczyną tego był brak odbierania przez pozwanego zamówionej kukurydzy i przepelnienie magazynów powoda. Powód poniósł zatem realną stratę z uwagi na konieczność utylizacji zepsutej kukurydzy w łącznej wielkości przekraczającej 1000 ton kukurydzy ze zbiorów z 2014 r. (z dokumentów wynika, że było to 1300 ton). W przypadku realizacji umowy przez pozwanego powód dokonałby sprzedaży tej kukurydzy za kwotę co najmniej 581.000,00 złotych netto (581,00 zł x 1000 ton).

Na marginesie jedynie dodać można także, że pozwany nie wykazał żadnym środkiem dowodowym, by w inny sposób rekompensował powodowi poniesione straty przy zakupie kukurydzy, który to zakup nie doszedł do skutku, np. ile nabył, kiedy i po jakich cenach zboże, by wykazać, że były to zawyżone ceny rynkowe i w jakiej wysokości była to nadpłata (w ocenie pozwanego).

Mając na względzie powyższe Sąd uwzględnił roszczenie powoda o zapłatę naliczonej kary umownej w całości i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 239.004,51 złotych.

Zgodnie z art. 166 ust. 1 i 2 Prawa restrukturyzacyjnego układ wiąże wierzycieli, których wierzytelności według ustawy są objęte układem, chociażby nie zostały umieszczone w spisie wierzytelności, natomiast nie wiąże wierzycieli, których dłużnik nie ujawnił i którzy nie byli uczestnikami postępowania. W przedmiotowej sprawie strona pozwana nie podnosiła aby został zawarty układ, a ponadto kwestie te nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Związanie układem nie wpływa bowiem na istnienie wierzytelności, a jedynie modyfikuje jej co najwyżej jej egzekwowalność. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy „Przyjęcie i zatwierdzenie układu nie ma wpływu na samo istnienie objętej nim wierzytelności, lecz wyznacza granice jej egzekwowalności lub inne sposoby zaspokojenia, obowiązujące tak długo, jak długo zatwierdzony układ wiąże oraz pod warunkiem, że zostanie wykonany. Uchylenie układu uchyla powyższe skutki jego zawarcia i sprawia, że objęta nim wierzytelność staje się wierzytelnością egzekwowalną w jej pierwotnej wysokości lub też podlegającą zaspokojeniu w sposób zgodny z treścią pierwotnego zobowiązania dłużnika” (por. wyrok SN z dnia 12 kwietnia 2013 r., IV CSK 591/12, Lex).

W zakresie terminu wymagalności odsetek Sąd orzekł w oparciu o art. 481 § 1 i § 2 k.c., zasądzając je zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 20 grudnia 2014 roku tj. od dnia następnego po upływie 7-dniowego terminu wyznaczonego

w wezwaniu do zapłaty kary umownej. Pozwany odebrał notę wraz z wezwaniem w dniu 12 grudnia 2014 r., a zatem tygodniowy termin upłynął w dniu 19 grudnia 2014 r.

O wysokości należnych odsetek orzeczono na podstawie art. 481 k.c., zasądzając odsetki w wysokości odsetek ustawowych. W tym miejscu podnieść także należy, iż powód żądał zasądzenia odsetek ustawowych i żądania tego nie zmienił, mimo zmiany przepisów dotyczących odsetek wprowadzonej ustawą z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1830). Mając na uwadze przepisy wprowadzone ową ustawą, obowiązujące od 1 stycznia 2016 r., Sąd przyjął, że za okres liczony od dnia wytoczenia powództwa do dnia 31 grudnia 2015 r. powódce należą się odsetki ustawowe o jakich mowa w art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji. Jednocześnie, wobec niedokonania przez powoda modyfikacji żądania dotyczącego należności odsetkowej, od 1 stycznia 2016 r., Sąd zasądził odsetki wg stopy odsetek ustawowych o jakich mowa w art. 359 § 2 k.c., biorąc pod uwagę treść art. 321 § 1 k.p.c. zakazującego orzekanie ponad żądanie pozwu (a takim wyjściem ponad żądanie byłoby zasądzenie odsetek według stopy wyższej – czyli tzw. odsetek ustawowych za opóźnienie, czy też odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, które choć należą się wierzycielowi bez odrębnego wezwania, jednakże z uwagi na ich stopę – wyższą niż odsetek ustawowych – nie mogą zostać uwzględnione przez Sąd z urzędu, bez zgłoszenia wniosku o ich zasądzenie).

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z treścią art. 98 k.p.c. statuującego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, zgodnie z którym, przegrywający obowiązany jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Szczegółowe wyliczenie kosztów procesu pozostawiono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. referendarzowi sądowemu.

Z/ odpis wyroku doręczyć pełn. pozwanego